

De middeleeuwse moestuin

De kunst van het tuinieren

In de Middeleeuwen waren de eetbare planten onderverdeeld in “wortels”, “kruiden” en “zaden”, naar het ondergrondse (wortel, wortelstok) of bovengrondse (bladeren, stelen) deel of de zaden (erwten bv.) die men ervan at. In het park van het kasteel vindt u een moestuin die is geïnspireerd op de Middeleeuwen. De tuin wordt omarmd door het water van de Bièvre en het pand* en bestaat uit regelmatige, vierkante of rechthoekige bedden. De planten groeien op hoger gelegen perken die door planken of kastanjehouten hekwerk (“plessis”) worden verstevigd.

De kracht van de planten

Vanaf de Middeleeuwen worden medicinale planten, “simples” genoemd, in stadstuinen gekweekt. Dit beantwoordt aan de behoefte om te profiteren van de geneeskracht van de natuur. Monniken ordenden hun heelkruiden op een bijzondere manier. Pas in de XVIIIde eeuw wordt de algemene plantkundige terminologie ingesteld, in het Latijn, die we nu nog kennen. In de kasteeltuin vindt u aromatische kruiden, specerijen en medicinale planten. Zij vergezellen de groenten, fruitbomen en bloemen, met name rozen, de bloem van de schoonheidsrituelen en de liefde. Verfplanten werden gebruikt voor het maken van gekleurde inkt, die nodig was voor het overschrijven van manuscripten en het verven van kleding.

* Uitleg op de achterzijde van dit document.

Woordenlijst

Ampul: klein houdertje met de wijn en het water voor de mis.

Coussiège: bank in een vensteropening.

Culot: uitsteeksel waarop de bogen rusten.

Geveldriehoek: architecturale versiering boven een ingang, een deur, raam, in driehoekige vorm of half rond, bestaand uit een timpaan met een lijst.

Machicoulis: overhangende stenen galerij met openingen in de vloer waardoor geschoten kan worden (van boven naar beneden).

Pand: gedeelte van een stroom tussen twee watervallen of een kanaalarm.

Poterne: verborgen deur op de minst bedreigde plek van een versterking.

Praktische informatie

Gemiddelde tijd voor het bezoek: 1 uur

Het Centre des monuments nationaux geeft een collectie gidsen uit over de Franse monumenten, die in diverse talen vertaald zijn. De Éditions du patrimoine worden in de boekhandel verkocht.

Centre des monuments nationaux
Château de Fougères
41120 Fougères-sur-Bièvre
tél. 02 54 20 27 18

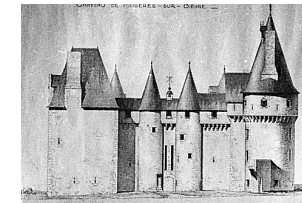
www.monuments-nationaux.fr

kasteel van Fougères

Een XVde eeuwse vesting

Ter herinnering aan de Middeleeuwen

In 1030 behoort de heerlijkheid Fougères toe

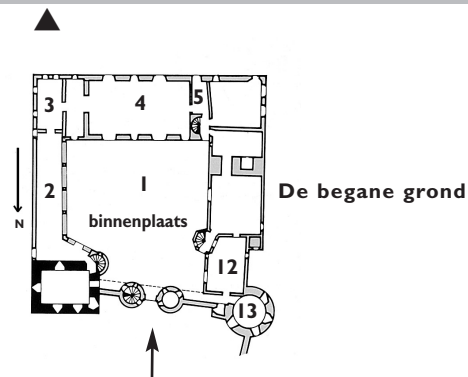

aan een leenman van de hertog van Blois. Tijdens de Honderdjarige oorlog valt het kasteel in handen van de Engelsen die

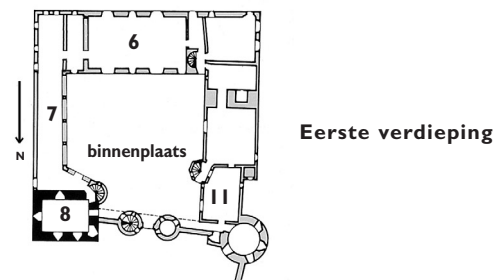
het in 1429, als zij verslagen zijn, verwoest achterlaten. In 1470 maakt Pierre de Refuge, adviseur van prins Karel van Orléans en schatbewaarder van koning Lodewijk XI, van het kasteel een echte vesting.

Een Renaissance aankleding

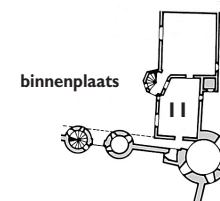
Rond 1510-1520 past Jean de Villebresme, kleinzoon van Pierre de Refuge, het kasteel aan door er Renaissance elementen aan toe te voegen. In de hierop volgende eeuwen verliest het kasteel wat van zijn militaire uiterlijk: de openingen worden vergroot, de slotgrachten dichtgegooid en de ophaalbrug verdwijnt. In 1789 koopt René Lambot, eigenaar van het naburige kasteel van Boissay, het kasteel om er een spinnerij te installeren van 1812 tot 1901. In 1912 wordt het een historisch monument en de staat koopt het in 1932. Het lijkt op een kleine middeleeuwse vesting en onderscheidt zich van de Loire-kastelen door het gebrek aan opzichtigheid, ondanks de Renaissance elementen.

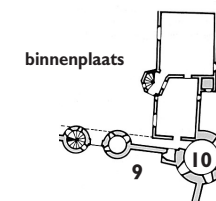
De begane grond

Eerste verdieping

Tweede verdieping

Derde verdieping

Een vesting uit de streek van Blois

Het kasteel heeft zijn militaire inrichting en indeling van het eind van de XVde eeuw behouden. De architectuur is sober en krachtig en getuigt van de bouwkunst uit de streek, zowel door de materiaalkeuze als door het gebruik ervan. De muren bestaan uit harde kalksteen uit de Beauce, terwijl een zachtere en wittere steen, tufkrijt van de oevers van de Cher, is gebruikt voor de sierlijsten en het beeldhouwwerk.

Het voorplein

Boven de ingang zijn nog de verticale goten te zien waarin de wippen van de ophaalbrug kwamen te rusten.

De begane grond

- 1 Tegenover de ingang van **het voorplein** en aan de rechterkant ervan staan twee gebouwen die het oudste deel van het kasteel vormen. Zij zijn gebouwd rond 1450-1475. De twee deuren van het zuidelijke woongebouw, achteraan, hebben beeldhouwde geveldriehoeken*: rechts twee soldaten, links engelen met wapenschilden en Michael die de draak bevecht.
- 2 **De open galerij**, met verlaagde booggewelven doet enigszins denken aan die van Lodewijk XII in het kasteel van Blois.

- 3 In **de kapel** vindt u een schouw van het type "stoof" en in een koor een alkoof voor de ampullen*. Het spitsgewelf is in 1812 verwoest bij de installatie van een schoepenwiel voor de spinnerij. De steunen ("culot")* waarop de spitsbogen rusten zijn versierd met engelen die wapenschilden dragen.
- 4 **De wachtzaal** heeft een zeldzame directe toegang tot de binnenplaats. Via een schietgat in de muur van de naastgelegen trap kon de toegang tot de eerste verdieping worden bewaakt.
- 5 **De gang** leidt naar de tuin via een deur met een groef erboven, die aangeeft dat hier oorspronkelijk ook een ophaalbrug was met een enkele wip.

De eerste verdieping

- 6 Vanuit **de grote zaal** kunnen aan de kant van de binnenplaats de trapsgewijs aangelegde daken worden bewonderd.
- 7 **De hoge galerij**, boven de bogengang en de kapel, heeft een dakconstructie in de vorm van een omgekeerde scheepsromp. In een hoek is een wachttorentje van waar uit de omgeving kon worden bewaakt.

De verdedigingsvleugel bij de ingang

- 8 **De rechthoekige vestingtoren** gebouwd in het vierde kwartaal van de XVde eeuw, bezit een buitenwerkse trap in een hoektoren. De zalen op

elke verdieping hebben twee ramen naar de buitenkant, met coussièges* in de vensteropening.

- 9 **De weergang**, is toegankelijk via een trap in een torentje van de poterne* en is uitgerust met een machicolis*.

Het westelijke gebouw, van boven naar beneden

- 10 **De hoektoren** was oorspronkelijk overdekt in terrasvorm, zoals te zien is aan de aflopende stenen vloer en ook, bij het laagste gedeelte, aan een afvoergoot voor regenwater op de weergang. Het "peperbus" dak is toegevoegd na de bouw en vormt een wachtzaal met lemen muren.
- 11 **De kleine appartementen** op de tweede en eerste verdieping tonen een kenmerkende indeling uit de gotische bouwtijd: slaapkamer met raam met coussièges* en schouw, voorvertrek, privékamer in de toren en latrine.
- 12 **De oorspronkelijke keuken** heeft twee zeer hoge ramen om de rook te laten ontsnappen en een schouw met een houten latei.
- 13 **De oude verdedigingszaal**, op de begane grond, heeft schietgaten van waaruit de hele omgeving beschoten kon worden.

* Uitleg op de achterzijde van dit document.